במגורשת ואינה מגורשת וכדרבי זירא [א]דאמר ר' זירא אמר ר' ירמיה בר אבא אמר שמואל [א]כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה אמר רב נחמן אמר לי הונא [ב]כולן שהביאו ראיה ראייתן ראיה ומעמידין שדה בידן גזלן שהביא ראיה אין ראייתו ראיה ואין מעמידין שדה בידו מאי קמ"ל תנינא [ב ג]לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל לאפוקי מדרב דאמר [ג]רב לא שנו אלא דאמר ליה לך חזק וקני אבל בשטר קנה קמ"ל כדשמואל דאמר [ד ד]אף בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב אחריות נכסים [ה]ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן [ה]קרקע אין לו אבל מעות יש לו בד"א [ו]שאמרו עדים בפנינו מנה לו אבל אמרו עדים בפנינו הודה לו לא כדרב כהנא דאמר (א) אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה לדידיה ולחמריה לשחוור אמר רב הונא [ז ז]תליוהו וזבין זביניה זביני מ"ט כל דמזבין איניש אי לאו דאנים לא הוה מזבין ואפילו הכי זביניה זביני ודילמא שאני אונסא דנפשיה מאונסא דאחריני אלא (ב) [ח]כדתניא

יקריב

מגורשת ואינה מגורשת. כגון זרק לה גט ספק קרוב לו דבעלה חייב במזונותיה עד דיהב לה גט ודאי כו' וירא ואיכא למימר כיון דמגורשת ואינה מגורשת אשתו היא וחייב במזונותיה והניח לה בעל קרקע זו בידה כדי שתיזון מפירותיה ולא הויא חזקה קמ"ל דהויא חזקה דכיון דהתחיל בגירושין והוא שונא לה לא יחד לה קרקע למזונותיה כי בטורח יתן לה מזונות בצמצום כשיחייבוהו ב"ד: **חייב במזונותיה.** דאכתי אגידא ביה: **וכולן.** אומן ואריס וכל הנך דלעיל [מב.] דאמרן אין להן חזקה: **ראיה.** שטר מכירה או עדי מכירה: **ראייתן ראיה.** מילתא דפשיטא היא ומשום סיפא נקט לה: **גזלן שהביא ראיה.** עדי מכירה או עדי הודאה אבל מתן מעות לא ראו: **אין ראייתו ראיה.** כדרב כהנא דאי לאו דאודי ליה או שכתב לו שטר מכירה הוה ממטי ליה ולחמריה לשחוור [ע"א] אבל אם נתן לו הגזלן מעות בפני עדים ראייתו ראיה כדרב הונא לקמיה דאמר תליוהו וזבין זביניה זביני ואע"ג דרב ביבי מוקי לה לקמן להא אפילו בשנתן מעות הגזלן לנגזל ואפ"ה לא קנה גזלן הא אמרינן לקמן בשמעתין [מח.] דרב ביבי מימרא היא ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה. וכדרב הונא קיימא לן בשמעתין: **ואין מעמידין שדה בידו.** ולא לכל הבא מכחו כגון בן גזלן או לוקח מגזלן: **מאי קמ"ל.** רב הונא דגזלן וכל הבא מכחו אין ראייתו ראיה ולא קנה: **תנינא.** במסכת גיטין בהניזקין: **לקח מסיקריקון.** מגזלן נכרי הורג נפשות על עסקי ממון שאומר לו שא קרקע זו והניחני ומתנה זו לא הויא מתנה דאפילו למ"ד תליוהו וזבין זביניה זביני תליוהו ויהב לא הויא מתנה וטעמא מפרש בגיטין [נה:] ג' גזירות גזרו [ט][קמייתא כל דלא קטיל ליקטיל מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי] בתרייתא כל דקטיל ליקטלינהו קמייתא ומציעתא כיון דקטלי נכרים לישראל אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא אמרי האידנא לישקול ולמחר תבענא ליה בדינא והלכך לא קנה הסיקריקון דהא לא נתן מעות אלא גזלה בחנם והלוקח (ג) נמי ממנו לא קנה דקרקע אינה נגזלת [סוכה ל.] ואכתי ברשותא דמריה קמא איתא ואפילו חזר ולקח מבעל הבית שכתב לו שטר כדמפרש לקמן או במתנה או בשטר מכירה בלא מעות דאילו נתן מעות לבעל הבית קנה כרב הונא דהא אפילו סיקריקון עצמו היה קונה אם נתן לו מעות לנגזל והכי מוכח לקמן בשמעתין גבי מילתיה דרב הונא דאית ליה תליוהו וזבין כו' אפילו הכי לא קנה לוקח דמחמת פחד דסיקריקון הקנה לו ללוקח וכיון דאין ראיית הלוקח מגזלן ראיה אפילו כי הדר חבין מבעל הבית כל שכן וכל שכן דאין ראיית הגזלן עצמו ראיה דמחמת פחד כתב לו השטר ומעולם לא קיבל דמים מן הגזלן דנימא זביניה זביני: ומשני **לאפוקי מדרב.** אתא רב הונא: **דאמר רב.** עלה דההיא משנה: **לא שנו.** דחזר ולקח מבעה"ב מקחו בטל אלא דאמר לו בפני עדים (ד) חזק וקני ומעות לא קיבל בפני עדים דנימא זביניה זביני כדלקמן וגם שטר לא כתב לו בעל הבית ללוקח אבל אם כתב לו שטר ודאי אקני ליה ואתא רב הונא למימר דגזלן שהביא ראיה אפילו בשטר אין ראייתו ראיה כדשמואל: **אף בשטר לא קנה.** דמאימת סיקריקון כתב לו: **ורב ביבי מסיים.** בהא מלתא דאמר רב נחמן א"ל הונא: **משמיה דרב נחמן.** שהיה מוסיף בה רב נחמן דבר זה מדעתו. ומיהו רב הונא לא סבירא ליה האי תוספתא כדלקמן בשמעתין [מח.] דכל היכא דאיכא מתן מעות סבר ליה לרב הונא דהוו זביני. ולאו אדרב ושמואל קאי דבמסכת גיטין בהניזקין [נח.] דליתא לפלוגתייהו לא איירי רב ביבי כלל התם: **קרקע אין לו.** לגזלן כמו שאמרנו אין מעמידין שדה בידו: **אבל מעות.** שנתן לו הגזלן לנגזל בדמי קרקע זו יש לו שיחזירם לו הנגזל ולא קנסינן ליה לגזלן לאבד מעותיו. ושמעינן מהכא דסבירא ליה לרב ביבי תליוהו וזבין לאו זביניה זביני והיינו דאמרינן לקמן [מח.] דרב הונא לית ליה דרב ביבי: **בד"א.** דמעות יש לו כגון שאמרו עדים בפנינו מנה לו הגזלן לנגזל ונתן לו המעות או שכתבו בשטר אנו ראינו שנתן לו המעות דמשום פחד דסיקריקון דגזלן לא מסהדי וכתבו עדים שיקרא: **אבל אמרו עדים בפנינו הודה לו.** נגזל לגזלן שקיבל ממנו הדמים או שכתבו בשטר המכירה וכך אמר לנו הוו עלי עדים שקיבלתי ממנו הדמים ומכרתי לו לא יחזיר לו מעות לגזלן: **כדרב כהנא כו'.** ומסקנא דמילתא דרב ביבי היא: **תליוהו וזבין.** מי שתלו אותו או עשו לו יסורין עד שמכר וקיבל הדמים ואומר רוצה אני: **זביניה זביני.** ולא יוכל לחזור בו וטעמא מפרש ואזיל: ואית **דגרס תלוה.** ורבינו חננאל כתב תליוהו. ודוקא מכר אבל מתנה לא הויא מתנה דכיון דלא מקבל מידי לא גמר ומקני כדמוכח לקמן [שם] דאמרינן מודה שמואל היכא דיהב זוזי: **דכל דמזבין איניש.** רוב חפצים וכלי ביתו וטליתו שאדם מוכר אי לאו דאנים ודחיק במעות לא הוה מזבין ואפ"ה הוה זביניה זביני בעל כרחו אפילו לא גמר ומקני שלא נתנה תורה חילוק במקח וממכר בין דברים הצריכין לו ומכרן לדברים שאין צריכין לו אלא כולהו קונה לוקח. וה"נ אע"ג דאנים מוכר קונה לוקח הואיל וקיבל דמים אע"ג דלא גמר ומקני: **שאני אונס דנפשיה.** שצריך למעות ומתוך כך מוכר חפציו מדעתו דהתם איכא למימר גמר ומקני: **מאונסא דאחריני.** שמכריחין אותו למכור דהתם לא גמר ומקני:

יקריב

מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה. וכגון שייחד לה ארעא אחריתי דאי לאו הכי אין (ט)לו חזקה דכיון דאית לה מזוני מזוני הוא דקא אכלה כדאמרי' לקמן: **ראייתן** ראיה ומעמידין שדה בידן. נראה לרשב"א דנקט תרוייהו איידי דבעי למיתני גבי גזלן אין ראייתו ראיה ואין מעמידין שדה בידו דהתם איצטריך תרוייהו דאי לא תנא אלא אין ראייתו ראייה הוה אמינא דאין ראייתו ראיה לגבי הא שאין מעמידין שדה בידו אבל מעות יש לו דלא ה"א טעמא אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשחוור אלא הוה מפרשינן טעמא משום דתליוהו וזבין לא הוו זביניה זביני אפי' מנה לו מעות הלכך קאמרי תרוייהו דאין ראייתו ראיה כלל דאפי' מעות אין לו דטעמא הוא משום דאי לאו דאודי ליה כו' והאי כולן נראה לרשב"א דקאי נמי אבן שלא חלק ואשה שלא נתגרשה ואע"ג דאמר לקמן [גבי אשה בנכסי בעלה] דלגלויי זוזי הוא דבעי כיון דאוקימנא בהודאה לא שייך בה גלויי זוזי ועוד דמשמע לקמן דסבירא להו לרב הונא ולרב נחמן דלא אמר לגלויי זוזי הוא דבעי: **ומעמידין** שדה בידן. גבי אומן נמי שייך שדה כגון אם הוא בנאי: **אבל** בשטר קנה. אלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה נמי קאי כדמוכח במתני' בהניזקין (גיטין דף נח: ושם) וקשה דתניא בסוף מי שהיה נשוי (כתובות דף צה. ושם ד"ה וכתבה) כתב לראשון ולא חתמה לו לשני וחתמה לו איבדה כתובתה דוקא משום דלא חתמה לראשון אבל אי חתמה לראשון לא איבדה כתובתה כדמוכח התם אע"פ שכתבה שטר ונראה לר"י דהא דקאמר רב בשטר קנה יש להעמיד בשטר הראיה שאחר הקנין דכיון שאחר הקנין עשתה שטר שייפתה כחו כל כך קנה והיא דכתובות מיירי בשטר מתנה בלא קנין אחר אלא שטר א"נ חתמה דהתם לשון גמר כמו חתמו גבי תורף דגיטין וכמו תורה חתומה ניתנה בהניזקין (גיטין דף ס.) כלומר שגמרה מקח ונתרצתה בעל פה אי נמי חתמה ממש ובשטר של בעל והא דאמר רב בשטר קנה שעשתה שטר מכירה בשמה ומסתבר דטעמא דרב כטעמא דשמואל דאמר בהניזקין (שם דף נח. ושם ד"ה אבל) אף בשטר לא קנה עד שתכתוב לו אחריות ושמואל לטעמיה דאמר בפ"ק דב"מ (דף יד. ושם) אחריות לאו טעות סופר בשטרי מקח וממכר ורב סבר אחריות טעות סופר הוא אבל קצת קשה דלקמן פריך לרב הונא דאמר תליוהו וזבין זביניה זביני מהא דאמר שמואל אף בשטר לא קנה ואי תלוי הדבר באחריות מאי קשה ליה משמואל טפי מרב: **ורב** ביבי מסיים בה כו'. ק"ק הלשון דהא רב ביבי פליג כדאמרי' לקמן ורב הונא לא איירי בהכי אלא בהודה ולא במנה:

אילימא

עין משפט
נר מצוה

קעד א מיי' פי"ח מהל' אישות הלכה כה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נג סעיף ג:

קעה ב מיי' פי"ד מהל' טוען הל' א סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' קנא סעיף א:

קעו ג טוש"ע ח"מ סי' רלו סעיף ד:

קעז ד מיי' פי"ד מהל' טוען הל' ג ועיין במ"מ סמג שם טוש"ע שם וסי' קנא סעיף ג:

קעח ה ו מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנא סעיף ג:

קעט ז מיי' פ"י מהל' מכירה הל' א ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קנא סעיף ג בהג"ה וסי' רה סעיף א [וכרב אלפס עוד בגיטין פ"ה דף קפ.]:

◆

רבינו גרשום

מגורשת ואינ' מגורשת. כגון זרק לה גט ספק קרוב לו דבעלה חייב במזונותיה עד דיהיב לה גט ודאי ואיכא למימר (א) דה"ל ספק מגורשת דאם איתא דגרשה אית ליה בהדה איבה ולא היה מייחד לה קרקע למזונות כי אם ממקום אחר יהיב לה מזונות בצמצום והויא חזקה: וכולן. בין אומן ובין אריס וכל הני דלעיל שהביאו ראיה. עדות שקנו אותה קרקע ראייתן ראיה והוי חזקה: לקח מן סיקריקון. זהו גזלן שאמרו לו בני אדם מחמת שהוא אנס שא קרקע זו והניחני וחזר ולקח מבעה"ב (ב) שתפיש לו קנין הנגזל ללוקח שוב שהקרקע של סיקריקון מקחו בטל דבעל כרחיה אודי ליה ולא גמר ומקני ליה אלמא דראיה של גזלן אינה ראיה. ומשני הך ברייתא איצטריך למתני לאפוקי מדרב דאמר לא שנו דמקחו בטל אלא דאמר לו בעה"ב לך חזק בקרקע וקני מש"ה לא קני דלא מצי לאחזוקי בה משום דבעל כרחיה קאמר אבל אי כתב ליה בעל הבית שטר מכירה קנה: קמ"ל. רב נחמן דאפ"ה לא קנה כדשמואל וכו': אחריות. דלא מפיק ליה מידיה: ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן. להיכא דחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל דקרקע אין לו ללוקח אבל מעות שנתן יש לו: בד"א. דמעות יש לו ללוקח כגון שאמרו עדים בפנינו מנה לו המעות לבעה"ב אבל אמרו העדים בפנינו הודה לו המוכר להסיקריקון ולא ראו נתינת המעות אפי' מעות אין לו דהאי דאודי ליה כדרב כהנא וכו': אמר רב הונא. אי אמרו ואיימו לאיש תלוהו בעץ אי לא מזבין לו שדהו וזבין מחמת יראה זביניה זביני אע"ג דאנסוהו: אי לאו דאניס. שאין לו מעות להוציא לצרכיו:

א) אולי צ"ל ואיכא למימר דאין לה חזקה קמ"ל כיון דהתחיל בגירושין אית ליה וכו'. ב) אולי צ"ל שאמר לו הנגזל ללוקח לך חזק וקני והודה לו שוב שהקרקע וכו'.

מסורת הש"ס

א) ב"מ יב: ע"ש גיטין עד. ע"ש כתובות נו: ע"ש, ב) גיטין נה:, ג) [שם נח.], ד) [שם], ה) [לקמן מח.], ו) ב"ק סב. [לקמן מח:], ז) ערכין כא. קדושין ב. יבמות קו. ר"ה ו., ח) [רש"ל], ט) גמ"י לה.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמר רב כהנא אי לאו דאודי: (ב) שם אלא כדתניא יקריב: (ג) רשב"ם ד"ה לקח וכו' והלוקח ממנו נמי לא קנה: (ד) ד"ה דאמר רב וכו' בפני עדים לך חזק:

◆

מוסף רש"י

לקח מסיקריקון כו' מקחו בטל. דאמרינן מילתא עבד, אי נמי הספי טחלי והראשון קשה הימני, ובגמרא מוקי לה דלא כתב ליה שטרא (גיטין נה:). לא שנו. דמקחו בטל, אלא דאמר ליה. בעלים לזה שלקח מסיקריקון, לך חזק וקני. בחזקה, דכיון דדיבורא בעלמא היא איכא למימר הפשי נוח לי. אבל בשטר. אי כתב ליה שטרא בשמיה, קנה. דכולי האי לא הוה ליה למיעבד אי לאו דגמר ליה מכר גמור ומדעת (שם נח.). עד שיכתוב אחריות. דאי טרפו לה מיניה לגבייה דמי ארעא (שם). לשחוור. אנגריא של מלך (במדבר מז סו).